

Infrastrukturdepartementet
Enheten för transportinfrastruktur och planering
i.remissvar@regeringskansliet.se
Kopia till
i.transport.remissvar@regeringskansliet.se

Trafikverkets rapport *Analys av alternativa modeller för färjetrafik till Gotland*

Inledning

Upphandlingsmyndigheten har getts möjlighet att lämna ett yttrande över Trafikverkets rapport *Analys av alternativa modeller för färjetrafik till Gotland* (nedan "rapporten").

Upphandlingsmyndighetens uppdrag är att verka för rättssäkra, effektiva och hållbara upphandlingar till nytta för medborgarna och näringslivets utveckling. Vi ger dessutom vägledning i statsstödsfrågor till kommuner och regioner. Myndigheten avgränsar sitt yttrande utifrån sitt uppdrag och fokuserar på de delar som berör upphandling och statsstöd.

Generella synpunkter

I rapporten framhålls att de tidigare upphandlingarna av färjetrafik till Gotland präglats av ytterst begränsad konkurrens bland anbudsgivare och att den främsta anledningen till detta varit nuvarande operatörs försprång på marknaden. Vidare konstaterar man att en modell varigenom staten tillhandahåller fartyg till driftoperatör möjliggör att fler företag på marknaden lämnar anbud på driften och eliminerar den huvudsakliga konkurrensbegränsande faktorn.

Ert datum:
2021-10-07

Datum:
2021-12-15

Er ref:
I2021/02391

Diarienummer:
UHM-2021-0201

Upphandlingsmyndigheten delar detta som en generell utgångspunkt. Vi noterar i detta sammanhang samt mot bakgrund av den bristande konkurrensen i tidigare upphandlingar och målet om nollutsläpp år 2045, värdet av ett väl genomfört förberedelsearbete. Förberedande arbete såsom fördjupad analys av leverantörs- och fartygsmarknaden och dess möjligheter och förutsättningar att leverera enligt respektive modell (modell 1-3), fortsatt dialog med EU-kommissionen, laborering kring lämplig modell för bland annat ekonomisk eller annan incitamentsstyrd reglering som kan stimulera leverantörerna till exempelvis hållbarhet, innovation och utveckling, är några exempel på viktiga delmoment inför en eventuell kommande upphandling.

Som ett led i syftet att främjande en reell och sund konkurrens kan det vidare vara av vikt att staten behåller ägarskap över information kopplad till leveransen av och kringförhållanden runt färjetrafiken för att inte låsa den till en viss operatör. Att staten redan inför framtida upphandlingar (perioden från år 2027 och framåt) säkrar tillgång till tillförlitliga och precisa data leder även till ökade möjligheterna för potentiella anbudsgivare att kalkylera kommande affär och bör även driva anbud mot minskade riskpåslag och därmed mer kostnadseffektiv affär.

Vidare konstaterar Upphandlingsmyndigheten att det i det förberedande arbetet och planeringen inför upphandling även kan tillkomma andra faktorer, såsom exempelvis säkerhetsskyddsaspekter, som såväl kan inverka på tidsplaneringen för en upphandling som eventuellt inverka och begränsa vilka marknader eller leverantörer som kan tänkas bli aktuella för deltagande i kommande upphandling. Vad gäller tidsplanering bör även hänsyn tas till den generella risken för överprövning.

I synnerhet för det fall att drift upphandlas är det viktigt att i upphandlingen säkerställa att sociala krav ställs i den uträkning som lagstiftningen medger. Detta för att undvika eventuella negativa konsekvenser i form av oskäligen arbetsvillkor i fullgörandet av driftuppdraget vad gäller exempelvis arbetsrätt, arbetsmiljö och lön.

Synpunkter som berör statsstöd

Upphandlingsmyndigheten välkomnar genomgången av bland annat statsstödsreglerna i delrapporten. Vi instämmer i bedömningarna i delrapporten men konstaterar att de praktiska utmaningarna att följa kommissionens vägledning kan vara större än vad rapporten antyder. En stor utmaning är att kommissionens meddelande med vägledning om förhållandet mellan de direktivstyrda upphandlingsförfarandena och statsstödsreglerna om tjänster av allmänt ekonomiskt intresse antogs innan nu gällande upphandlingsdirektiv antogs. Omfattningen av den tjänst som ersättningen ska avse kan påverka statsstödsrisken. Om osäkerhet uppstår vid tillämpningen av kommissionens meddelande bör en dialog föras med kommissionens konkurrensdirektorat.

I övrigt har inte Upphandlingsmyndigheten några synpunkter på rapporten.

Generaldirektör Inger Ek har beslutat i detta ärende. Strateg Michal Kasina har varit föredragande. I föredragningen och handläggningen har även jurist Magnus Lindbäck deltagit.

Inger Ek

Michal Kasina